

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ”
(для магістрів спеціальності “Фізичне виховання”)

Київ 2006

Підготовлено викладачем *О. М. Захаровою* (Запорізький ін-т)

Затверджено на засіданні кафедри управління фізичною культурою та спортом (протокол № 1 від 28.08.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Захарова О. М. Навчальна програма дисципліни “Фізичне виховання у вищих навчальних закладах” (для магістрів спеціальності “Фізичне виховання”). — К.: МАУП, 2006. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Фізичне виховання у вищих навчальних закладах”, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Реформування системи вищої школи та переміни, що відбуваються в галузі фізичного виховання, виразно окреслюють проблему підготовки професійних кадрів. Сьогодні чимало вищих навчальних закладів пропонують спеціальну освіту тим, хто хоче здобути фах у галузі фізичної культури.

Фізична культура є одним із визначальних чинників суспільного життя світової спільноти, важливим елементом освіти, виховання, охорони здоров'я, військової справи, професійно-прикладної підготовки, соціальної сфери, політики, економіки, мистецтва тощо.

Формуючись у процесі розвитку людського суспільства, фізична культура чітко позначила залежність між підготовкою до праці та її результатами. Ускладнення змісту людської діяльності щоразу підвищує вимоги до рівня фізичної та психічної підготовленості. Функції фізичної культури виявляються також у постійному нагромадженні й передачі досвіду зі створення нових методів і засобів впливу на психофізичний стан людей. Цей досвід становить основу теорії фізичного виховання і спорту, що сформувалась у самостійний науковий напрям. Якщо фізична культура є засобом підвищення продуктивності праці та досягнення високого рівня суспільного виробництва, то останнє, в свою чергу, забезпечує відповідні умови (матеріальні та духовні) для розвитку фізичного виховання і спорту.

Метою дисципліни “Фізичне виховання у вищих навчальних закладах” є розробка і реалізація уявлення про вищу школу України. Також необхідно розглянути особливості роботи викладача фізичної культури у вищих навчальних закладах, дати характеристику її особливостям, ознайомити з Програмою фізичного виховання у вищих навчальних закладах, з правами та обов'язками викладачів вищих навчальних закладів, дати уявлення про зміст і організацію професійно-педагогічної освіти у ВНЗ.

За підсумками вивчення дисципліни “Фізичне виховання у вищих навчальних закладах” студенти повинні

знати:

- законодавчу базу вищої школи України;
- особливості роботи викладача фізичного виховання у вищих навчальних закладах;
- зміст Програми з фізичного виховання у вищих навчальних закладах;

- форми організації навчального процесу у вищих навчальних закладах;
- структуру вищого закладу освіти;
- права та обов'язки викладачів вищих навчальних закладів;

уміти:

- проводити лекційні та практичні заняття з фізичної культури з студентами різних курсів;
- працювати з документами планування (навчальний план, навчальна програма, робоча програма та ін.);
- розробити робочу програму з однієї дисципліни фізичного виховання.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ”

№ пор.	Назва теми
1	Фізкультурно-спортивний рух в Україні
2	Система кадрового забезпечення галузі
3	Зміст освіти та організація навчального процесу з фізичного виховання у ВНЗ
4	Загальна фізична підготовка в системі фізичного виховання
5	Значення, мета і завдання фізичного виховання
6	Структура й особливості змісту базової програми з фізичного виховання у вищих навчальних закладах
7	Основні напрями діяльності кафедри фізичного виховання, спортивного клубу та спортивно-оздоровчого центру
8	Особливості роботи викладача фізичного виховання вищого навчального закладу.
9	Студентський спорт, його організаційні особливості
10	Особливості занять вибраним видом спорту або системою фізичних вправ

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ”

Тема 1. Фізкультурно-спортивний рух в Україні

Передумови зародження і розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні. Фізкультурно-спортивний рух України на сучасному етапі. Теорія і практика фізичної культури, виходячи з нових реалій сучасного життя в Україні.

Література [7; 8; 21; 34]

Тема 2. Система кадрового забезпечення галузі

Структура вищої освіти в Україні. Система ступеневої освіти. Заклади фізкультурної освіти в Україні.

Література [1; 2; 6; 16; 18; 19; 20]

Тема 3. Зміст освіти та організація навчального процесу з фізичного виховання у ВНЗ

Спрямованість навчального процесу в закладах вищої освіти. Науково-методичне забезпечення навчального процесу. Державні стандарти вищої освіти. Види і форми організації навчальних закладів у вищій школі. Форми і методи контролю у вищих навчальних закладах.

Література [1; 11–15; 33–35]

Тема 4. Загальна фізична підготовка в системі фізичного виховання

Методичні принципи фізичного виховання. Засоби і методи фізичного виховання. Основи навчання рухам. Етапи навчання рухам. Виховання фізичних якостей. Формування психічних якостей, рис, властивостей особистості в процесі фізичного виховання. Форми занять фізичними вправами. Побудова і структура учбово-тренувального заняття.

Література [5; 28; 30–35]

Тема 5. Значення, мета і завдання фізичного виховання студентів

Зміст фізичного виховання студентів. Законодавча основа фізичної культури студентів в Україні. Структура фізичної культури студентів. Об'єктивні критерії ефективності концептуально нового підходу до педагогічного процесу у ВНЗ щодо фізичного виховання. Поліфункціональний характер фізичної культури студентів.

Література [25; 26; 29; 32]

Тема 6. Структура й особливості змісту базової програми з фізичного виховання у вищих навчальних закладах

Фізичне виховання у ВНЗ — одне з основних напрямів вищої гуманітарної освіти. Державний стандарт фізичного виховання в системі освіти. Реалізація функцій фізичної культури через систему фізичного виховання. “Державні вимоги до навчальних програм з фізичного виховання в системі освіти”. Базова навчальна програма з фізичного виховання для вищих навчальних закладів України. Програма фізичної підготовки студентів, які належать до спеціального медичного відділення.

Література [1–8; 17; 23]

Тема 7. Основні напрями діяльності кафедри фізичного виховання, спортивного клубу та спортивно-оздоровчого центру

Завдання, що вирішуються на кафедрі фізичного виховання у ВНЗ. Спортивний клуб ВНЗ та основні напрями його роботи. Правові та економічні механізми в галузі студентського спорту. Основні види діяльності студентських спортивно-оздоровчих центрів.

Література [5–9; 12; 18]

Тема 8. Особливості роботи викладача фізичного виховання вищого навчального закладу

Основні завдання, що повинен вирішувати викладач вищого навчального закладу. Професійні обов'язки викладача кафедри фізичного виховання у ВНЗ. Старший викладач кафедри фізичного виховання та його обов'язки.

Література [11–15; 24; 35]

Тема 9. Студентський спорт, його організаційні особливості

Спорт у вищому навчальному закладі. Спорт у вільний час студентів. Різновиди занять та організаційна основа. Спортивні змагання як засіб і метод загальної фізичної, професійно-прикладної, спортивної підготовки і контролю їх ефективності. Система студентських спортивних змагань. Студентські спортивні організації. Нетрадиційні системи фізичних вправ.

Література [10; 21; 28–35]

Тема 10. Особливості занять вибраним видом спорту або системою фізичних вправ

Планування тренування в обраному виді спорту або системі фізичних вправ. Види і методи контролю за ефективністю тренувальних занять. Спеціальні залікові вимоги та нормативи за роками (семестрами) навчання студентів. Календар студентських внутрішньо і позаузовських змагань.

Література [1–7; 11–17]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчального плану студенти виконують контрольну роботу. Номер варіанта завдання для контрольної роботи студент визначає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. Наприклад, якщо остання цифра номера залікової книжки “3”, то студент вибирає варіант “3”.

Для послідовного і чіткого викладу матеріалу слід скласти план роботи.

Під час виконання роботи необхідно використовувати джерела, наведені в навчальній програмі і рекомендовані на лекціях, а також підручники та нормативні акти, що відповідають темі роботи.

Обсяг контрольної роботи — не більше 20 сторінок формату А4. Контрольна робота повинна містити вступ, основну частину, висновки. Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури, вказати дату виконання і поставити підпис.

Після перевірки контрольної роботи і одержання позитивної оцінки, студент допускається до заліку або екзамену.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Структура вищої освіти України.
2. Форми і методи контролю проведення занять з фізичного виховання у ВНЗ.
3. Державні стандарти вищої освіти.
4. Види і форми організації навчальних занять з фізичного виховання у вищій школі.
5. Організація виховного процесу у вищому навчальному закладі.
6. Загальна схема наукових досліджень та організації творчої діяльності.
7. Робота над науковими статтями та доповідями.
8. Структура ступеневої освіти в Україні. Вимоги.
9. Концепція системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах.
10. Сучасні системи фізичного виховання студентської молоді в Україні.
11. Студентська спортивна клубна робота.
12. Сучасні системи фізичного виховання студентської молоді за кордоном.
13. Особливості організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах.
14. Особливості організації фізичного виховання студентів за професійним спрямуванням.
15. Особливості організації спортивно-масової діяльності у ВНЗ України.
16. Організаційні засади, структура та матеріальна основа розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні.
17. Професійні характеристики фахівців фізичної культури.
18. Професійна діяльність викладача фізичної культури у вищих навчальних закладах.
19. Спеціальність, спеціалізації, освітньо-кваліфікаційні рівні та посади фахівців фізичного виховання.
20. Заклади фізкультурної освіти в Україні.
21. Загальні принципи наукової творчості студентів у вищих навчальних закладах.
22. Основні методи наукового дослідження у сфері фізичного виховання.
23. Права та обов'язки студента вищого навчального закладу.

24. Законодавча база щодо фізичного виховання у вищих навчальних закладах України.
25. Права та обов'язки викладачів вищого навчального закладу.
26. Вузівський курс фізичного виховання в його обов'язковій факультативній формі.
27. Загальна та професійно-прикладна фізична підготовка.
28. Організація і проведення змагань серед студентів вищих навчальних закладів.
29. Організація спортивних клубів вищих навчальних закладів.
30. Спортивно-оздоровчі табори, туристичні походи, фізкультурно-спортивні розваги для студентів вищих навчальних закладів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Місце фізичної культури в загальній культурі людства.
2. Основні завдання, які вирішує фізична культура в суспільстві.
3. Форми і засоби фізичної культури.
4. Основні чинники, що впливають на формування та розвиток галузевої терміносистеми.
5. Основні термінологічні поняття галузі.
6. Історичні особливості розвитку фізичної культури в різних регіонах України.
7. Проблеми розвитку фізичної культури в Україні.
8. Основні документи, що регулюють діяльність у галузі фізичної культури в Україні.
9. Визначальні засади Закону України “Про фізичну культуру і спорт”.
10. Органи, які несуть відповідальність за розроблення і впровадження державних програм розвитку фізичної культури.
11. Структура діяльності фізкультурно-спортивних організацій України.
12. Матеріально-технічна база фізичної культури.
13. Характер діяльності фізкультурно-спортивних організацій України.
14. Джерела фінансування галузі.
15. Науково-інформаційне забезпечення галузі фізичної культури.
16. Фахові спеціальності, спеціалізації і посади фахівців галузі фізичної культури.

17. Освітньо-кваліфікаційні рівні та структура підготовки фахівців фізичної культури.
18. Професійні характеристики фахівців фізичної культури.
19. Фахівців яких освітньо-кваліфікаційних рівнів готують вищі заклади освіти фізкультурного профілю?
20. Посадові обов'язки викладача фізичної культури у вищих навчальних закладах.
21. Структура вищої освіти в Україні.
22. Система ступеневої освіти.
23. Заклади фізкультурної освіти в Україні.
24. Види діяльності вищих навчальних закладів.
25. Основи організації фізичного виховання у вузі.
26. Програма фізичного виховання у ВНЗ.
27. Організація роботи спортивного клубу ВНЗ.
28. Додаткові заняття з фізичної культури у ВНЗ.
29. Система внутрішніх вузівських змагань. Спартакіада ВНЗ як основна форма внутрішніх змагань.
30. "Групи здоров'я" для студентів ВНЗ, форми організації та проведення.
31. Специфічні завдання курсу фізичного виховання у ВНЗ.
32. Лікарський контроль та його організація. Критерії розподілу студентів за групами.
33. Основи техніки і тактики видів спорту, з яких проводяться змагання у ВНЗ.
34. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів у ВНЗ.
35. Структура заняття з фізичного виховання зі студентами різного контингенту.
36. Рекреаційні форми фізичної культури у ВНЗ.
37. Нормативні основи фізичного виховання студентів у ВНЗ.
38. Функції викладача фізичного виховання у ВНЗ.
39. Організація суддівства з видів спорту у ВНЗ.
40. Організаційні основи фізичного виховання у ВНЗ.
41. Значення і вимоги лікарського контролю та самоконтролю у процесі фізичного виховання студентів.
42. Мета і завдання фізичного виховання у ВНЗ.
43. Основні документи планування роботи з фізичного виховання у ВНЗ.
44. Організація роботи у спортивно-оздоровчому таборі студентів.

45. Організація роботи спортивних секцій і секцій загальної фізичної підготовки для студентів.
46. Самостійна робота з фізичного виховання студентів ВНЗ.
47. Оздоровча спрямованість фізичного виховання у ВНЗ.
48. Методи наукових досліджень у фізичному вихованні ВНЗ.
49. Фізична культура зі звільненими від практичних занять студентами.
50. Сутність структури фізичної культури студентів.
51. Взаємозв'язок базової фізкультурної освіти та регіональних навчальних програм з фізичного виховання.
52. Основний зміст базової навчальної програми з фізичного виховання.
53. Що є основою реалізації теоретичного розділу базової програми з фізичного виховання?
54. Пріоритетні напрями в комплексі заходів з організації педагогічного процесу.
55. Що є основою реалізації практичного розділу базової програми з фізичного виховання?
56. Характеристика основних напрямів діяльності студентських спортивно-оздоровчих центрів.
57. Специфічні особливості роботи викладача кафедри фізичного виховання.
58. Проаналізувати вплив рухової активності на здоров'я осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.
59. Характеристика видів фізкультурно-оздоровчих занять у ВНЗ.
60. Характеристика варіантів індивідуальних програм фізкультурно-оздоровчих занять у ВНЗ.
61. Характеристика основних принципів організації фізкультурно-оздоровчих занять у ВНЗ.
62. Види лікарсько-педагогічного контролю на заняттях оздоровчої спрямованості зі студентами ВНЗ.
63. Характеристика особливостей різних методів оцінки фізичного стану студентів ВНЗ.
64. Характеристика об'єктивних ознак неадекватності фізичних навантажень для студентів.
65. Характеристика причин, цілей і завдань диференційованого підходу у фізичному вихованні у ВНЗ.

66. Характеристика загальної медичної групи з фізичного виховання у ВНЗ.
67. Характеристика загальної підготовчої групи з фізичного виховання у ВНЗ.
68. Характеристика загальної спеціальної групи з фізичного виховання у ВНЗ.
69. Реалізація принципів фізичного виховання в роботі зі студентами у ВНЗ.
70. Чинники, що визначають специфіку занять з фізичної культури у ВНЗ.
71. Характеристика особливостей методики розвитку рухових якостей у студентів ВНЗ.
72. Сутність процесу підготовки викладача до занять з фізичної культури у ВНЗ.
73. Документи планування навчальної роботи з фізичного виховання у вищих навчальних закладах.
74. Види контролю, які використовуються на заняттях фізичної культури у вищих навчальних закладах.
75. Соціальні та особисті потреби студентів у руховій активності.
76. Що входить у поняття “система фізичного виховання”?
77. Способи реалізації принципів фізичного виховання на практиці в ВНЗ.
78. Методичні принципи фізичного виховання, які є основними в роботі зі студентами.
79. Принципи побудови занять у процесі фізичного виховання у вищих навчальних закладах.
80. Особистість викладача фізичного виховання, вимоги до його професійної майстерності.
81. Роль фізичної культури у формуванні особистих якостей студентської молоді.
82. Чинники, що визначають вплив фізичних вправ.
83. Особливості організації спортивно-масової діяльності у ВНЗ.
84. Професійна діяльність викладача фізичної культури у ВНЗ.
85. Заклади фізкультурної освіти в Україні.
86. Основні методи наукового дослідження у сфері фізичного виховання.
87. Форми і методи контролю проведення занять з фізичного виховання у ВНЗ.

88. Концепція системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах.
89. Особливості організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах різного рівня.
90. Сучасні системи фізичного виховання студентської молоді.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України “Про фізичну культуру і спорт”. — К., 1994. — 22 с.
2. Олійник М. О. Правові основи організації та управління фізичною культурою, спортом і туризмом України. — 3-тє вид., переробл. і допов. — Харків: ХаДІФК, 2000. — 292 с.
3. Осінчук В. Г., Попеску І. К. Визначення основних спортивних термінів фізичної культури і спорту. — К.: ІСДО, 1995. — 200 с.
4. Основні поняття і терміни оздоровчої фізичної культури та реабілітації / О. Д. Дубогай, А. М. Ткачук, С. Д. Костікова, А. О. Єфімов. — Луцьк: Надстир'я, 1998. — 100 с.
5. Основные понятия (категории) теории физической культуры и спорта / Сост. В. Н. Платонов. — К., 1989. — 24 с.
6. Цільова комплексна програма “Фізичне виховання — здоров'я нації”. — К., 1998. — 48 с.
7. Російсько-український словник з фізичної культури і спорту / За ред. В. Г. Осінчука, І. К. Попеску, Е. М. Рябенка та ін. — Львів: Світ, 1993. — 312 с.
8. Російсько-український словник з фізичної культури і спорту / Уклад. Л. І. Чичиленко, Г. І. Довгаль, Ф. А. Непийвода та ін. — К., 1997. — 160 с.
9. Державна програма розвитку фізичної культури і спорту в Україні. — К., 1994. — 34 с.
10. Державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України. — К., 1996. — 31 с.
11. Закон України “Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» від 18 червня 1999 р.) // Голос України. — 1999. — 17 лип.
12. Концептуальні засади подальшого розвитку фізичної культури і спорту в Україні // Наука в олімпійському спорті. — 1998. — № 1. — С. 5–12.
13. Концепція кадрового забезпечення галузі “Фізичне виховання і спорт”. — К.: КГІФК, 1992. — 18 с.

14. *Концепція* фізичного виховання в системі освіти України // Фізичне виховання в школі. — 1998. — № 2. — С. 2–7.
15. *Вацеба О. М.* Тенденції розвитку наукових досліджень в галузі фізичної культури та спорту серед молодих вчених України // Молода спортивна наука України: Зб. наук. ст. галузі фізичної культури і спорту. — Львів: ЛДІФК, 2000. — Вип. 4. — С. 5–6.
16. *Жданова О. М.* Управління фізичною культурою: Навч. посіб. для фізкульт. вузів. — Львів, 1996. — 127 с.
17. *Перелік* напрямів підготовки фахівців з вищою освітою за професійним спрямуванням, спеціальностей різних кваліфікаційних рівнів і робітничих професій: Наказ Міністра освіти України від 10 червня 1994 р. — К., 1994.
18. *Філь С. М., Пешков В. П.* Професійна практика студентів Інституту фізичної культури. — К.: Вища шк., 1985.
19. *Жмарев Н. В.* Управление деятельностью спортивной организации. — К.: Здоровья, 1989. — 168 с.
20. *Золоті сторінки* олімпійського спорту України / За ред. І. Н. Федоренка. — К.: Олімп. літ., 2000. — 192 с.
21. *Мічуда Ю. П.* Ринкові відносини та підприємництво у сфері фізичної культури і спорту: Навч. посіб. — К.: Олімп. літ., 1995. — 152 с.
22. *Алексюк А. М.* Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. — К.: Либідь, 1998. — 560 с.
23. *Державна* національна програма “Освіта”: Україна ХХІ століття”. — К., 1994.
24. *Студент і закон*: Зб. законодавчо-правових док. — К.: Четверта хвиля, 1997. — 240 с.
25. *Сучасні* системи вищої освіти: порівняння для України / За заг. ред. В. Зубка. — К.: Вид. дім “Akademia”, 1997. — 290 с.
26. *Фуллан М.* Сили змін: Вимірювання глибинних освітніх реформ / Пер. з англ. Г. Шиян, Р. Шиян. — Львів: Літопис, 2000. — 269 с.
27. *Ашмарин Б. А.* Методика педагогических исследований в физическом воспитании. — Л., 1973.
28. *Довідник* здобувача наукового ступеня / За ред. Р. В. Бойка. — К.: Ред. “Бюл. ВАКУ”, 2000. — 64 с.
29. *Донской Д. Д.* Методика исследования в физической культуре. — М.: Физкультура и спорт, 1981.

30. *Круцевич Т. Ю.* Методы исследования индивидуального здоровья детей и подростков в процессе физического воспитания. — К.: Олимп. лит., 1999. — 232 с.
31. *Круцевич Т. Ю.* Научные исследования в массовой физической культуре. — К.: Здоровья, 1985. — 120 с.
32. *Вищі навчальні заклади України: Інформ. довід.* — Харків: Торсінг, 2000. — 160 с.
33. *Майборода В. К.* Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917–1985). — К., 1992.
34. *Олійник М. О.* Організаційно-управлінська діяльність у системі управлінь і комітетів з питань фізичної культури: Навч. посіб. — Харків, 2000. — 80 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Фізичне виховання у вищих навчальних закладах”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Фізичне виховання у вищих навчальних закладах”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи	7
Теми контрольних робіт	8
Питання для самоконтролю	9
Список рекомендованої літератури.....	13

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп’ютерне верстання *Г. В. Макуха*

Зам. № ВКЦ-2484

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП